

U příležitosti výročí 17. listopadu rektorka vyznamenala řadu osobností

17.11.2024 - Helena Zdráhalová | Univerzita Karlova

85 let uplynulo od 17. listopadu 1939, dne tak tragického nejen pro české vysoké školství. Jestliže je toto datum spojováno s příchodem temnoty, studentské protesty, které vypukly 17. listopadu 1989 a byly surově potlačovány, nakonec vpustily do české společnosti světlo a naději. U příležitosti připomenutí obou výročí se v Karolinu 17. listopadu večer sešla akademická obec UK a rektorka Milena Králíčková vyznamenala řadu studujících i akademiků a akademiček za jejich mimořádné studijní a pedagogické výsledky. Udělila poprvé také Cenu manželů Coriových za přínos k rovným příležitostem.

Podzim roku 1939 se nesl ve znamení strachu a obav z budoucnosti. Po celé zemi se konaly protinacistické protesty. Na jednom z nich, 28. října, byl postřelen jeden z jejích účastníků, student medicíny na UK Jan Opletal, který později svým zraněním podlehl. Smuteční průvod, který měl uctít jeho památku, se proměnil v další protinacistickou demonstraci. Nacisti pak všechny tyto události využili jako záminku a 17. listopadu zavřeli české vysoké školy. Devět studentských funkcionářů zastřelili a na dvanáct set studujících odvěkli do koncentračního tábora Sachsenhausen. Čeští studenti, kteří se dostali do exilu, se pak postarali o to, že se 17. listopad stal v roce 1941 Mezinárodním dnem studentstva. Více o příběhu vzniku Mezinárodního dne studentstva si můžete přečíst v článku magazínu UK Forum.

Právě 17. listopadu roku 1989 pod tíhou jiného totalitního zřízení to byli opět vysokoškolští studující, kteří se nebáli ozvat a kterým se podařilo probudit společnost, což vyústilo v sametovou revoluci a pád komunismu v Československu.

Obě tato významná výročí si Univerzita Karlova 17. listopadu každoročně připomíná. Po celý den se konají vzpomínková a diskuzní setkání, která vyvrcholí slavností ve Velké aule Karolina. I letos na ní k přítomným promluvila rektorka UK Milena Králíčková a zdůraznila, že se každoročně scházíme v tento den proto, „abychom si společně připomněli okamžiky, které formovaly minulost a ovlivnily dobu, ve které právě žijeme“.

Rektorka UK Milena Králíčková.

„Připomínáme si neuvěřitelných 35 let od událostí v listopadu 1989. Tehdy došlo v celé střední a východní Evropě k zásadnímu přelomu, který proměnil naše životy. Nešlo však jen o politickou změnu – šlo o celkovou a postupnou proměnu naší mentality, našich hodnot a způsobu, jakým vnímáme sami sebe. Mnozí ze studentů, kteří se tehdy aktivně zapojili do boje za svobodu, dnes již působí na školách a univerzitách, vedou nové generace studentů a studentek k tomu, aby se nebáli kriticky myslet, aby hledali správná řešení a bojovali za to, čemu věří. Právě příklad odvahy a víry v lepší budoucnost jsou inspirací pro mladé lidi. Jejich zkušenosti a jejich příběhy zůstávají živým dědictvím. Připomínají nikdy nezanikající touhu po naději, odvaze a spravedlnosti. Vyhánějí z našich myslí lhostejnost a letargii,“ zdůraznila rektorka UK Milena Králíčková.

Během svého projevu vzpomněla také na oběti tragédie, která se odehrála na Filozofické fakultě UK v prosinci loňského roku. „Aktivní pozornost a odhodlání všech našich kolegů a kolegyní potřebujeme stále. Tragická událost na sklonku loňského roku, která se odehrála na Filozofické fakultě UK, zasáhla naše univerzitní společenství a připomněla nám, jak křehké může být zdánlivě bezpečné prostředí, jež by mělo být takřka adoptivní rodinou každého studenta, každé studentky a všech členů

a členek akademické obce. Musíme stále usilovat o vytvoření prostoru, kde se každý cítí přijímán, respektován a chráněn bez ohledu na svůj původ nebo přesvědčení. Všichni vzpomínáme na oběti této tragédie a na jejich rodiny, které se těžce vyrovnávají s nenahraditelnou ztrátou. Tato bolestivá zkušenost nás nutí k zamyšlení nad tím, jak naše univerzity chránit a zároveň uchovat jako místa otevřenosti, respektu a podpory," podotkla.

Na její slova pak navázali zástupci studujících na UK Andrea Rashovska, senátorka Akademického senátu UK za 1. lékařskou fakultu UK a Ondřej Kříž, senátor AS UK za Katolickou teologickou fakultu UK.

Andrea Rashovska a Ondřej Kříž.

„Často slyšíme, že svoboda není samozřejmost. To je bezpochyby pravda. Svobodnou společnost je třeba neustále bránit a kultivovat. Přestože taková myšlenka může někdy hrozit, že se stane pouhým klišé, máme příležitost ji naplnit skutečným významem. My, kteří jsme vyrůstali bez přímé zkušenosti s totalitou, můžeme svá slova podepřít skutky, které dokazují, že nejde jen o prázdné fráze,“ zdůraznili studenti a připomněli esej Václava Havla *Moc bezmocných*, věnovaný památce profesora Jana Patočky, jedné z význačných osobností UK.

Andrea Rashovska a Ondřej Kříž.

„Hluboká mravní krize, o níž psal Havel, se netýká jen minulosti. Je aktuální i dnes, kdy jsou hodnoty snadno relativizovány a kdy je snadné ztratit se v povrchnosti a zjednodušených pohledech na svět. My, studenti a tvůrci budoucnosti, máme příležitost přehodnotit, co znamená být odpovědný. Každý z nás může malými kroky přispět: omluvit se, když uděláme chybu, podat pomocnou ruku, přiznat své omyly a laskavě podporovat ostatní. Tak zajistíme, že pojem ‚svoboda‘ nebude prázdný, ale stane se skutečnou existenciální zkušeností umožňující vznik a rozvoj skutečně svobodné společnosti,“ zdůraznili studující.

85 let uplynulo od 17. listopadu 1939, dne tak tragického nejen pro české vysoké školství. Jestliže je toto datum spojováno s příchodem temnoty, studentské protesty, které vypukly 17. listopadu 1989 a byly surově potlačovány, nakonec vpustily do české společnosti světlo a naději. U příležitosti připomenutí obou výročí se v Karolinu 17. listopadu večer sešla akademická obec UK a rektorka Milena Králíčková vyznamenala řadu studujících i akademiků a akademiček za jejich mimořádné studijní a pedagogické výsledky. Udělila poprvé také Cenu manželů Coriových za přínos k rovným příležitostem.

Cena Arnošta z Pardubic

Poté už rektorka UK Milena Králíčková přistoupila k udělování cen. Nejprve vyzdvihla nejlepší vyučující a vzdělávací projekty, když udělila Ceny Arnošta z Pardubic akademickým pracovníkům za vynikající pedagogickou činnost a skupinám pedagogických či podpůrných pracovníků za jejich přínos ke zvyšování kvality vzdělávací činnosti. Cenu předávala spolu s prorektorkou pro studijní záležitosti Markétou Martínkovou a prorektorem pro koncepci a kvalitu vzdělávání Janem Polákem.

Cenu Arnošta z Pardubic pro vynikajícího vyučujícího získali:

Marek Dvořák, Katedra trestního práva Právnické fakulty UK.

Prorektorka Markéta Martínková, vyznamenaný Marek Dvořák, rektorka UK Milena Králíčková a prorektor Jan Polák (zleva).

Marek Dvořák patří k nejoblíbenějším pedagogům fakulty. Kromě své vynikající pedagogické činnosti

se zasadil také o inovaci výuky kriminalistiky, kdy se snaží o maximální propojení výuky s praxí. Stojí také za zavedením a uspořádáním výjezdních seminářů z trestního práva, jejichž podstatou je setkání studujících a vyučujících na určité téma v neformálním prostředí, prezentace a diskuze nad aktuálními tématy oboru.

Petr Čermák, Ústav románských studií Filozofické fakulty UK.

Prorektorka Markéta Martínková, vyznamenaný Petr Čermák, rektorka UK Milena Králíčková a prorektor Jan Polák (zleva).

Profesor Petr Čermák působí již téměř 30 let v Ústavu románských studií Filozofické fakulty UK. Celý svůj profesní život zasvětil pedagogické a vědecké práci pro univerzitu. Zabývá se především synchronním studiem španělštiny, zejména její morfologií a syntaxí. Během své kariéry publikoval mnoho skvělých učebních textů. Vedl a nadále vede obrovské počty bakalářských, magisterských i doktorských prací.

Cenu Arnošta z Pardubic za vynikající počín v oblasti inovace ve vzdělávací činnosti získali:

tým Kliniky paliativní medicíny 1. lékařské fakulty UK a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze za zavedení hodnotové anamnézy do výukového procesu. Cenu za tým převzala přednostka kliniky docentka Kateřina Rusinová.

Prorektorka Markéta Martínková, přednostka Kliniky paliativní medicíny Kateřina Rusinová, rektorka UK Milena Králíčková a prorektor Jan Polák (zleva).

Tým nově založené Kliniky paliativní medicíny, první svého druhu v České republice, zavedl hodnotovou anamnézu do výukového procesu na 1. lékařské fakultě, kde je postupně integrován do výuky napříč klinickými obory. Hodnotová anamnéza poskytuje klíčové informace o potřebách pacienta, jeho porozumění nemoci, léčbě, prognóze, informace o osobě důvěry pacienta a hodnotách a preferencích pacienta.

Vojtěch Novák z 2. lékařské fakulty UK za Robotickou olympiádu.

Robotické operace jsou již v současnosti nedílnou součástí chirurgických oborů a jsou i nepochybně budoucností miniinvazivní operativy. V květnu roku 2024 se konal již třetí ročník projektu Robotické olympiády. Studenti se pod vedením proškoleného lektora postupně naučili pracovat s operační robotickou konzolí, a mohli si tak ověřit svoji zručnost v tomto dynamicky se rozvíjícím oboru.

Ceny Grantové agentury UK

Během slavnostního večera 17. listopadu večer rektorka UK Milena Králíčková udělila také Ceny Grantové agentury UK za mimořádný vědecký výsledek dosažený v rámci účelové podpory GA UK. Ceny jsou určené studujícím nebo absolventům a absolventkám magisterského či doktorského studia.

Cenu rektorky za svůj projekt *Modelování polarizace rentgenového záření akreujících černých děr* získal Jakub Podgorný (Matematicko-fyzikální fakulta UK).

Rektorka UK Milena Králíčková a Jakub Podgorný.

Autor modeloval vlastnosti rentgenového záření astrofyzikálních objektů, jako jsou akreční disky černých děr, aktivní jádra galaxií, rentgenové záblesky apod., včetně relativistických efektů majících vliv na polarizaci rentgenového záření vznikajícího v blízkosti rotujících černých děr. Vytvořené

modely byly využity k analýze dat získaných družicí IXPE, což mimo jiné vedlo k významné publikaci v časopise *Science*.

Cenu prorektora pro vědeckou a tvůrčí činnost za projekt *Zavedení ex vivo a in vivo modelů plicních nádorů pro hodnocení klinické hodnoty duálních modulátorů lékové rezistence* získal Youssif A Youssif Budagaga (Farmaceutická fakulta UK). Cenu si převzal z rukou prorektora Ladislava Křišťoufka.

Prorektor UK Ladislav Křišťoufek a Youssif A Youssif Budagaga (zleva).

Projekt, který vedl Youssif Budagaga se zaměřil na hodnocení látek, jež mají schopnost překonat rezistenci na chemoterapii u plicních nádorů. Mezi hlavní úspěchy projektu patří publikace v předních časopisech, prezentace na vědeckých konferencích a významná mezinárodní spolupráce s Princess Margaret Cancer Centre. V rámci projektu byly připraveny buněčné kultury z nádorů plic, na nichž byly zkoumány proteiny spojené s rezistencí na léky a ověřovány účinky vybraných látek, které by mohly tuto rezistenci snižovat. Dosažené výsledky otevírají nové možnosti v léčbě rezistentních plicních nádorů.

Cenu předsedy GA UK za projekt *Identifikace a dělení kompozit ve čtyřech jazycích: přístup založený na hlubokém učení* získal Emil Svoboda (Matematicko-fyzikální fakulta UK). Cenu si převzal z rukou předsedy GA UK Vladimíra Komárka.

Emil Svoboda ocenění přijal z rukou předsedy GA UK Vladimíra Komárka (zleva).

V rámci svého projektu Emil Svoboda vytvořil unikátní nástroj založený na hlubokém učení, který dokáže automaticky identifikovat a rozkládat složená slova v sedmi jazycích. Tento nástroj, volně dostupný online, přináší zásadní pokrok v oblasti zpracování přirozeného jazyka a otevírá nové možnosti pro analýzu složenin. Výsledky projektu byly prezentovány na mezinárodních konferencích a publikovány v prestižních lingvistických sbornících.

Čestné uznání za projekt *Tlakem řízené strukturní a magnetické transformace v intermetalikách typu 221* převzal Petr Král (Matematicko-fyzikální fakulta UK).

Petr Král a Vladimír Komárek (zleva).

Výsledky výzkumu Petra Krále významným způsobem posunují aktuální stav poznání v oblasti strukturních a magnetických transformací v intermetalických materiálech typu 221 za vysokých tlaků. Během řešení projektu Petr Král realizoval řadu experimentů na velkých mezinárodních infrastrukturách. Získal řadu unikátních výsledků získaných za extrémních podmínek (vysoký tlak, nízká teplota, silné magnetické pole). Výsledky výzkumu publikoval v prestižních mezinárodních časopisech.

Čestné uznání za projekt *Dynamika mozkových mechanismů převzetí perspektivy u lidí* získala Anna Gunia (3. lékařská fakulta UK).

Anna Gunia a Vladimír Komárek.

Anna Gunia zkoumala, jak funguje mozek při vnímání situací z pohledu druhých osob. V rámci projektu vyvinula nové experimentální paradigma pro studium této schopnosti. Identifikovala specifickou mozkovou aktivitu související s přepínáním perspektivy a vytvořila nový přístup k výzkumu propojení mezi vnímáním prostoru a teorií mysli. Výzkum může přispět k lepšímu porozumění mozkových procesů zapojených do empatie, což by mohlo vést k novým terapeutickým postupům. Výsledky bádání prezentovala na mezinárodních konferencích i prostřednictvím studie v

předním časopise *NeuroImage*.

Čestné uznání za projekt *Komplexní studie mlecích kamenů doby bronzové na lokalitě Kaymakçı v západní Anatólíi* získala Kristina Doležalová (Filozofická fakulta UK).

Kristina Doležalová s Vladimírem Komárkem.

Kristina Doležalová se zaměřila na studium mlecích kamenů z lokality Kaymakçı (Turecko) z doby bronzové, zkoumala jejich provenienci i stopy opotřebení. Pomocí inovativní experimentální metody využívající replik kamenných mlecích nástrojů přispěla k poznání procesů spojených s mletím a drcením rostlinné i živočišné potravy. V programu Otevřená věda zapojila do těchto experimentálních aktivit i středoškolské studenty. Výsledky prezentovala na mezinárodních konferencích i v prestižních časopisech. Tyto výstupy lze považovat za excelentní v rámci celé české archeologie.

Cena manželů Coriových

Vůbec poprvé udělila rektorka UK Milena Králíčková také Ceny manželů Coriových za přínos k rovným příležitostem. Cena je pojmenována po manželích Coriových, kteří v roce 1947 společně obdrželi Nobelovu cenu za fyziologii a lékařství. Gerty Theresa Coriová se tak stala první ženou na světě, která získala toto ocenění v lékařství. Manželé Coriovi se poznali na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze, kde oba absolvovali medicínu. I když oba pocházeli z Prahy, od dvacátých let žili trvale v USA a pro Nobelovu cenu už si šli jako američtí občané.

Cenu manželů Coriových uděluje rektorka za jednorázovou činnost nebo dlouhodobé působení, například projekt či významný osvětový počin, který napomáhá vytváření rovných příležitostí. Ocenění předala rektorka UK Milena Králíčková spolu s předsedkyní Rady pro rovné příležitosti UK docentkou Irenou Smetáčkovou a členkou kolegia rektorky pro sociální záležitosti a udržitelný rozvoj Lenkou Henebergovou.

Cena manželů Coriových letos obdrželi:

Alena Macurová, Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících Filozofické fakulty UK.

Členka kolegia rektorky pro sociální záležitosti a udržitelný rozvoj Lenka Henebergová, vyznamenaná Alena Macurová, rektorka UK Milena Králíčková a předsedkyně Rady pro rovné příležitosti UK Irena Smetáčková (zleva).

Profesorka Alena Macurová je zakladatelka v českém kontextu zcela nového oboru: lingvistiky znakových jazyků a Deaf Studies. V roce 1998 stála u zrodu oboru Čeština v komunikaci neslyšících na FF UK, který se později transformoval na současný bakalářský studijní program Jazyky a komunikace neslyšících a navazující magisterský studijní program Čeština v komunikaci neslyšících. Díky ní se v akademickém prostředí začal rozvíjet výzkum českého znakového jazyka a v roce 1998 byl český znakový jazyk legislativně kodifikován a postaven na úroveň mluveným jazykům. Významným dílem přispěla k proměně pohledu české veřejnosti na neslyšící a znakový jazyk, byla propagátorkou kulturně-lingvistického přístupu k hluchotě. Díky ní začali neslyšící vnímat sami sebe nikoliv jako postižené, ale jako příslušníky jazykové a kulturní menšiny. Její zásluhou získali neslyšící širší přístup ke vzdělávání, mohli začít studovat na vysokých školách, do škol nižšího vzdělávacího stupně začaly pronikat vhodnější metody založené na bilingválním přístupu. Spolu s týmy, jež sestavila a koordinovala, připravila několik učebnic češtiny pro neslyšící a podílela se na řadě vzdělávacích projektů a programů.

Hana Havelková, in memoriam, spoluzakladatelka genderových studií na Fakultě humanitních studií UK. Cenu převzali její manžel profesor Miloš Havelka (FHS UK) spolu s jejich dcerou Barbarou Havelkovou, která působí na Oxfordské univerzitě (rozhovor s ní vyšel nedávno v magazínu UK Forum).

Členka kolegia rektorky pro sociální záležitosti a udržitelný rozvoj Lenka Henebergová, Miloš Havelka, rektorka UK Milena Králíčková, Barbara Havelková a předsedkyně Rady pro rovné příležitosti UK Irena Smetáčková (zleva).

Hana Havelková byla, a zůstává i nadále, mezinárodně uznávanou osobností v oblasti feministické sociologie a politické filozofie. Celý svůj profesní život zasvětila vzdělávání a výzkumu, vyrovnávání rovných příležitostí ve vědě a genderově sensitivní kultivaci českého akademického prostředí v postsocialistickém období. Je zdaleka nejcitovanější českou i československou feministickou badatelkou a teoretičkou státního socialismu.

Na UK Hana Havelková přednášela od roku 1994, nejprve na FSV UK, od roku 1996 na Institutu základů vzdělanosti, později FHS UK. Na přelomu tisíciletí stála u zrodu magisterského programu genderových studií na FHS UK, který je doposud jediný svého druhu v České republice i celé střední Evropě.

Svou pedagogickou a výzkumnou práci po celou dobu své akademické kariéry doplňovala aktivním zapojením v institucích státní správy i organizacích občanské společnosti, jako byly např. její práce v Evropském středisku UNESCO pro výchovu k lidským právům, práce ve výboru neziskové Nadace Gender Studies, její dlouholeté předsednictví Českého helsinského výboru či práce ve výborech Rady vlády ČR pro rovné příležitosti a zastoupení žen v politice.

Koncert jako třešnička na konec

Po slavnostním předání cen následoval koncert, který si připravil Collegium pedagogicum, smíšený sbor a orchestr Pedagogické fakulty UK Piccolo coro & Piccola orchestra pod taktovkou dirigenta Marka Valáška. Pro tuto příležitost si nastudovali *Biblické písně* a *Te Deum* Antonína Dvořáka.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=23901>